

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: KRŠKO.

Naslov za dopise: »Naprej«, Krško.
Ček rač. št. 11.959.

NAPREJ

Stane mesečno 20 Din, začasno 10 D.,
za inozemstvo 30 Din, začasno 15 D.
(dokler ne začne zopet redno izhajati.)
Oglasi: prostor 1x87 mm 1 Din.
Mali oglasi: vsaka beseda 50 p, najmanj 5D.
Dopise frankirajte in podpisujte,
sicer se ne priobčijo. Rokopisi se
ne vračajo.

Reklamacije za list so pošt. proste.

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Letnik V., šte. 47.
Četrtkova številka »Napreja«
izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

Glasilo Kmetско-delavske zveze.

Stane letno 60 Din, — mesečno 5 Din.

Od obljub do izvrševanja.

(Javni nameščenci.)

„Jutro“ in „Slov. Narod“ s 15. novembra sta mnenja, da prejemki javnih nameščenec v bodoče ne smejo prekoračiti meje današnjih prejemkov za 25%. „Jutranje Novosti“ z istega dne pa poročajo, da ima neki novi odbor nalogo, naj to zadevo pre- računi. Gospodje ministri si gotovo niso na jasnem, da je poboljšanje na papirju ničla.

Že vse leto pričakujejo javni nameščenci po- boljšanja po novi pragmatiki. Vladni in opozici- onalni listi bobnajo na vse kriplje, da se bo beda javnih nameščenecv in uradnikov vsaj deloma o- zdravila, vidimo pa, da so bile vse te obljube samo pesek v oči tej ubogi pari, ki je še danes kljub bridkim izkušnjam tako nezavedna, da slepo veruje tem ljudskim demagogom in pijavkam. Osvoboditi se ne zna.

Komaj je stopila nova pragmatika v življenje, že so jo onemogočili, češ, da je budjet ne dopu- šča. Finančni minister se izgovarja, da nima kre- dita za večje izdatke ter da proračun ni pravilno sestavljen. Mar so to nepravilnost zagrešili javni nameščenci? Ali ni kriv finančni minister s svojimi referenti? Če sami ne znajo računati, naj bi bili pritegnili k računanju kakšnega vaškega pastirja, potem bi bili vso zadevo gotovo bolje uredili.

Za javne nameščence in železničarje je to zopet nova šola. da jim prav nič ne pomaga, če se vsiljujejo v meščanske stranke, pa bodisi vladne bodisi opozicijske, kajti vse jih imajo za norca in za volilne backe.

Kje je danes delavčeva pravica? Večja sužnja javni nameščenec in železničar še nikoli nista bila, kakor sta danes v osvobojeni državi. In vendar sta k osvobojenju več pripomogla kakor vsa beograjska porodica; baš slovenski železničar je bil tisti, ki je izvršil ob prevratu ogromno delo s svojo vzorno disciplino in znanjem. Izvršil ga je v prid novi državi, ki dela danes z njim slabše kakor vsaka mačeha, ker ne da eksistence niti nje- mu niti njegovi družini.

Tarife za osebni in blagovni promet so po- višali. Pa tudi druge pristojbine, n. pr. na tovornih listih mora biti od 15. novembra dalje kolek za 5 dinarjev namesto 1 Din. Kakšne vsote se bodo na- brale vsak mesec samo pri tem kolkovanju, to ye le tisti, ki ima vpogled v blagovni promet po raz- nih postajah.

S tarifom se draži seveda tudi blago. Na- stavljenci in delavci sploh pa ne dobe niti pare poviška in morajo potrpežljivo plačevati dražje blago in čakati, kdaj se jih bo usmilila vladna klika ter jim vrgla nekaj suhih drobtinic. Tisto po- boljšanje, ki je bilo ničla, se je s podraženjem blaga izpremenilo v poslabšanje! Kdaj bo tega konec?

Gospodje, prišel bo dan obračuna in takrat: gorje vam! Kakor en mož so bodo dvignili izmož- nani nameščenci in bodo pometli z Vami za vedno. Kdo bo tega kriv?

Vam pa, zatirana in brezpravna raja, vam kli- čem: stopite v bojno fronto mednarodne sociali- stične stranke Jugoslavije, organizirajte se politično in strokovno, podpirajte organizacije, naročajte „Naprej“, ki vas povsod in zmeraj zagovarja. Vaša rešitev ni v raznih klerikalnih, liberalnih ali radi- kalnih limanicah, Vaša rešitev je v Vas samih in v Vašem razumu. Beseda Vas sili tja, kjer je edino zatočišče brezpravnih, v mednarodno organizacijo razrednega boja.

Op. ur.: Bolezen, ki se drži vladnih jasli: samo obljubljeni pa nič storiti — ta bolezen se oprijemlje tudi hlapcev: naših državnih nameščen- cev in železničarjev; kriče in kriče za vstop v raz- redne organizacije, pretizo s pometanjem, sami pa še vedno niso člani razrednih organizacij, niti na to ne mislijo in niti „Napreja“ ne plačujejo, čeprav ga hvalijo. Kako naj potem zahtevajo od manj za- vednih, da bodo? Kako naj zahtevajo od vlade,

da svoje obljube izvršuje, če sami ne store, kar so spoznali za prav? In kadar vstopijo v organizacijo in plačajo par mesečnih prispevkov, pa kapitalizma še ne mara biti konec niti se oni sami niso pre- rinili do korita, takrat takoj omaga njih volja: čemu bi zastoj plačeval? Pa začnejo zopet hoditi v ka- varno čitat „Naprej“. Seveda ga tudi tam samo pregledajo, če ni kakšen ocvirk v njem, kakšna dobra zafrikacija vlade itd. To jih najbolj potolaži, prav tako kakor nezavedne delavce kak popopran govor kakšnega demagoga. Trajno delati v organi- zacijah z namenom poboljšati položaj vsega de- lavnega ljudstva in šele od tega poboljšanja čakati na upravičeno poboljšanje njih lastnega položaja, tega ni zmožen niti en odstotek javnih nameščen- cev izvzemši železničarje, ki pa tudi ne dosežejo niti 5%. Zato jih tudi vladne stranke tako imenitno vodijo za nos, zato tudi posamezniki tako po ceni prodajajo svoje prepričanje in jih ni prav nič sram niti pred družbo, niti pred zgodovino. Zato dobi- vajo brce prav po zasluženju in tudi „Vorwärts“ jim je v neki debati 22. tm. dal klofuto, ki ni ne- zaslužena:

Stranka, ki uravnava svoje delovanje in nehanje po željah nezavednih, izgubi svoje za- vedne. — Če dela buržoazija tako, ni to nič tra- gičnega, ker najde za denar inteligentov vedno za- dosti na trgu. Naša stranka pa ne more, ne sme in noče svojih zavednih članov iskati na tem ži- vinskem trgu. K našemu programu si morajo vsi delavci, od ročnega delavca do vseučiliškega pro- fesorja, sami iskati poti.

Kongres avstrijske socialne demokracije.

Vršil se je od 14. — 16. t. m. na Dunaju. V zadnjem času smo opetovano poudarili, da je av- strijski socializem eden najzrelejših in da je avstrijs- ka bratska stranka tako po številu kakor po no- tranji vrednosti jedro Socialistične Internacionalne. Če bi te stranke ne bilo in morda še angleške zra- ven, kateri pa še marsikaj manjka, da si zasluži so- cialistično ime, bi lahko rekli, da internacionalne prak- tično ni. Tako je pa videti vsaj nekaj njenega vpli- va proti delovanju svetovne reakcije. Ob tej stranki si je končno — pri zadnjih avstrijskih volitvah — internacionalna kapitalistična špekulacija po dolgem času prvokrat osmčila prste. Dočim gre pri mnogih socialističnih strankah številčni razvoj rakovo pot, so avstrijski socialisti z doslednostjo in načelnostjo ne samo obdržali prejšnje pozicije, temveč tudi znatno napredovali. Samo še enkrat tako napredovanje, smo zadnjič zapisali, pa bo ustvarjena na svetu prva res socialistična republika. Posebno važnost polagamo na to, da zmague vsem drugim za zgled avstrijski socializem z načelnostjo, ker povsod drugje vstajajo iz današnjih malenkostnih in malodušnih razmer še manjše duše, ki si upajo pridigovati, da s poštenjem, z odkritostjo, z ostro opredeljenim in izvajanim na- čelom ne dosežeš nič, zato da je pač treba začeti z diplomacijo, s tajnim bojem, z bojem, ki ga vodi le par oseb, ki so edine o njem poučene, kratko z nekontroliranim bojem. Saj ni naš boj proti koru- novstvu v bistvu nič drugega kakor boj proti tisti povojni psihozi malodušnosti, zakrite poštenosti, ne- poštenosti, ki izvira iz nje in diplomacije. Zmaga av- strijskega socializma dajejo nam prav, ne povojnim psihozam. Zato nam more biti marsikaj v pouk, kar ta stranka dela in zato nas tudi mora zanimati vsak večji dogodek v njej, predvsem pa takti najvažnejši, kakor je letni strankin zbor.

V četrtek jutraj so se zbrali delegati iz vse države, da pregledajo preteklo in se odločijo za pri- hodnje delo. 428 delegatov je bilo, med temi 65 žensk: to zadnje je silen dokaz, kakšno delo že iz- vršujejo ženske na Avstrijskem. Na Avstrijskem imajo pravico do udeležbe tudi druge organizacije, ki so s stranko v tesni zvezi. Strokovne organiza- cije so bile zastopane z 32 delegati, strokovna ko- misija z dvema, strokovni listi s 34, strankin tisk s

15, razen tega z enim ali dvema delegatoma izobra- ževalne, mladinske, konsumske organizacije itd.

Otvoril se je kongres s slavnostnim koncertom, z deklamacijo, simbolično živo sliko, z navdušenimi pozdravi dvema starinoma socialističnega gibanja, prejšnjemu dunajskemu županu Reumannu, pod ka- terim je avstrijski socializem dokazal, kakšna silovita moč in sposobnost do stvarnega dela je v marksi- stičnem programu, in navzočemu največjemu socia- lističnemu teoretiku po Karlu Marks, Kautskemu. Za glavnega predsednika kongresa je bil izvoljen sedanji dunajski župan s. Seitz.

Po pozdravnih govorih je podal strankin taj- nik s. Skaref izčrpno poročilo o strankinem delo- vanju v minulemu letu. Stranka je štela do kongresa preko pol milijona organiziranih članov. Strokovne organizacije štejejo dvakrat toliko članov, v tekočem letu pojde stranka zato z vso silo na delo, da se politično organizira prav vsak član strokovnih or- ganizacij. Zanimivo je bilo poročilo o tisku. „Arbei- ter Zeitung“ je izhajala v 102.000 izvodih — to je silen dokaz, kako se ljudstvo tam izobražuje. Najbolj razširjeni dunajski buržujski list „Kronenzeitung“ je edini, ki presega to naklado za 16.000, to pa zato, ker je tudi v Avstriji še vedno precej neumnih ljudi, ki si kvarijo možgane. Med vsemi drugimi listi ne dosega niti eden naklade „Arbeiter Zeitung“. Znana „Freie Presse“ ima n. pr. komaj 56.000 dnevne na- klade, glavno klerikalno glasilo „Reichspost“ komaj 32.000. Stranka pojde sedaj za tem, da uniči upliv malovrednih senzacijskih buržujskih listov, zato pa še bolj razširi svoj tisk. Za razširjanje proletarskega tiska se je posebno dobro obnesel sistem naročanja po obratih, ki je dal „A. Z.“ 20.000 novih naročnikov.

Tajnik je nato predlagal akcijo za pomoč gla- dujočemu nemškemu proletariatu. Stranka se ne udeleži nekontroliranih buržujskih zbirk, temveč izda zbiralne bloke po 5000 K [6 Din] za vsak list. Vsak prodani list pomeni torej 1 hleb kruha stradajočemu nemškemu proletarcu.

Kontrola je našla vse v redu in predlagala ab- solutorij.

V četrtek se je najprvo vršila debata o poro- čilih. Pri tem so se izluščili zelo dobri predlogi o podpiranju mladinskega gibanja, sploh izobraževal- nega dela, dalje o večji pažnji za razmere in zah- teve malega kmetovalstva, o podpiranju ženskega gibanja, ki mu bo ostalo še za nadalje posebno gla- silo, ki so ga prvotno ustanovili samo za volilno agitacijo, končno o ustanovitvi posebne akcije pota- valnih učiteljev za izobraževanje ljudstva v sociali- stičnem smislu. Kakor vidimo, ima v Avstriji stran- ka še vse drugačne specialne funkcije, ki jih pri nas izvršujejo posebne organizacije, n. pr. „Svoboda“. Če bi ne bilo v Avstriji toliko zmognih ljudi, bi težko obvladali vsa ta dela, zlasti finančno bi jim stranka ne bila povsem kos. Iz debate je videti, da pride tudi v Avstriji v tem oziru do smiselne delit- ve, prej ali slej, izgleda pa tudi, da ta delitev ne bo nikoli zvezana s tistimi žalostmi kakor pri nas, kjer je tisoče ljudi, ki menijo, da so že socialisti, če le nosijo znak „Svobode“, če so samo strokovno ali konsumsko organizirani in se za „politiko“ ne bri- gajo. Na avstrijskem strankinem zboru je več govor- nikov čisto jasno povedalo, da ne smatrajo za so- cialista nobenega takega človeka, ki se svojih orga- nizacijskih dolžnosti samo enostransko zaveda, tudi jim ni socialist, kdor samo voli stranko, ne dela pa zanjo nič. Strankin zbor je letos n. pr. že odklonil delegate takih društev [n. pr. športnih], ki so sicer socialistična, a imajo tudi politično neorganizirane člane. Prej smo že omenili, da imajo delegacijsko previco tudi organizacije, ki so socialistične a ne iz- razito politične, n. pr. strokovne. V tem oziru se kaže začetek tiste delitve, ki pomeni nepredek, pri tem zboru v tem, da so bile pripuščene samo orga- nizacije, katerih člani so vsi politično organizirani.

Strankin zbor je izrekel nadalje zaupnico s. Deutschu, ki ga je reakcionarni sodnik v Linzu ob- sodil kot „veleizdajalca“ in „krivoprisežnika“, ker je kot častnik odrekel Habsburgovcem pokorščino

in preprečil z energičnim nastopom prelivanje delavske krvi v dnevi prevrata. Ta zaupnica je za avstrijske razmere važna, ker dokazuje, kakšen duh habsburgovstva vlada še vedno v klerikalnih, celo v sodniških krogih, in kakšno reakcijo mora tiščati k tlom avstrijska socialna demokracija, da ne more izbruhniti, kakor bi bilo buržoaziji po volji. Ta reakcija stremi za tem, da uniči republiko, zato pa je kongres soglasno sprejel sklep, da bo stranka še bolj nego doslej podpirala svojo rediteljsko organizacijo „Republikanischer Schutzbund“ [Republikanska obrambna zveza]. Ta organizacija ni oborožena, vendar imajo buržuji velikanski respekt pred njo, ker jim je vsak čas opomin, da bi se znali avstrijski delavci v sili tudi z orožjem upreti vsakemu oboroženemu reakcijskemu poskusu.

POMAGAJTE.

V Nemčiji je glad! Ne bi bilo treba tega, ker je Nemčija bogata dežela, toda nered, ki je nastal zaradi kapitalističnega povojnega gospodarstva, je povzročil tako bedo, kakor je bila pred kratkim na Ruskem.

Mi živimo sami bedno življenje in niti misliti ne moremo na kakšno izdatno pomoč. Nekaj bi pa vendar lahko ukrenili: Ta ali ona rodina naj bi vzela v oskrbo kakega proletarskega otroka, ki ga starši ne morejo prehraniti.

Priglasje je nasloviti na uredništvo: „Napreja“ v Krškem. Priglasijo naj vsebujejo sledeče podatke: 1.) ime in priimek, poklic in točen naslov; 2.) koliko let sme imeti otrok; 3.) če naj je deček ali deklica; 4.) za koliko časa ga sprejme v oskrbo. Kdor more pomagati, naj ne odlašaja.

Razno.

Zvišanje naročnine. Od 1. decembra dalje bo po sklepu pokr. odbora SSJ in KDZ z dne 4. tm. znašala naročnina na „Napreja“ (dvakrat tedensko), Din 10.—, za člane Din 9.—; „Ljudski glas“ (tednik) Din 5.—, za člane Din 4.—.

Popravek. V uvodnik „Napreja“ št. 181, z dne 24. nov. se je vrinila pomota, ki kvari smisel. Na prvi strani v tretjem stolpcu v četrtem odstavku so izpadle besede: „kakor on, ampak tudi tiste.“. Pravilni stavek se torej glasi: „Mi smo istega mnenja, pa poznamo ne le tiste, kakor on, ampak tudi tiste, ki so med nami hoteli igrati take katehete in ravnatelje ... itd.“

„Delavec“ se je združil z „Železničarjem“ in posveča polovico zadnje številke železničarskemu vprašanju. Poskušaj orisati bedo železničarskega gibanja po usodnem porazu l. 1920. in razločno pove, da je pokret železničarjev v Jugoslaviji na mrtvi točki. Izraža pa upanje, da se bo delavstvo vendar zbudilo k zavesti in začelo spoznavati, da mu je rešitev le v dobri organizaciji.

Vse bi bilo dobro, samo „Delavec“ v neki naslednji notici objavlja sklep uprave SŽJ, da se izenači članski prispevek na 10 Din, češ, da si bo organizacija s tem opomogla. Naše mnenje k temu bi bilo, da se naj organizacije, ki stoje na stališču socialističnega programa in se hočejo okrepiti, opirajo na progresijo. Vsi železničarji ne zaslužijo enako. Kako naj delavec, ki zasluži 800 Din, plača toliko, kolikor oni, ki jih zasluži 2000. Takšno plačevanje je kapitalistično in na škodo vsaki organizaciji, zato bi svetovali tudi železničarjem, naj krivični davek od glave zavržejo in sprejmejo pošteno razdelitev članskih prispevkov.

Na južni železnici zelo malo pazijo na snago. Gospoda, ki je za to nastavljena, naj nikar ne misli, da se ji ni treba držati navodila, ki je nabito po vozovih južne železnice: „Skrbite za red in snago!“ Treba je to tudi izvrševati. Tudi to ni prav, da je vlakom priključenih vedno tako malo število vagonov, da morajo potniki nehote kršiti odredbo, ki je po vseh hodnikih na vozovih nabita: „Hodnik bodi prost!“ Gospoda se sploh ne ozira na potnike, ki drago plačujejo svoje prostore v vozovih, pri tem morajo pa stati in se tiščati skupaj.

Zanimiva grupacija. Pod tem naslovom piše četrtkovo „Jutro“ minulega tedna: „Včasih so bile socialistične stranke dosledne in so nekaj dale na načela. Danes pa izgleda, da vlada pri njih politična akrobatika. Korunovi gg. socialisti so proti vsakemu kompromisu s katerokoli buržujsko stranko, njihov g. Perič pa sedi s klerikalnimi buržuji skupaj v klubu in v tesnem objemu. Socialisti so sploh na delu za tem, da se spregledajo kvalifikacije. To pa ne samo pri Okrožnem uradu. V politiki so sprejeli v svoje okrilje grupo Perič in ji spregledali vsa načela svoje stranke.“ — Dobrega popra daje „Jutro“ svojem nezvestemu dr. Korunu, čeprav bi se dalo marsikaj podobnega očitati tudi „Jutrovim“ demokratom. „Jutrov“ greh pa je ta, da še takrat, ko pove celo resnico, si ne more odreči pol laži. „Jutro“ spada med najbolj informirane liste na Slovenskem in tudi grupa dr. Koruna mu je mnogokdaj stala s svojimi informacijami na strani. Zato ni verjetno, da bi ne vedelo, da nosi Korunova struja samo zato socialistično ime, da more dajati s svojo nenačelnostjo javnosti priliko, da se zgraža nad socializmom. Tudi ve „Jutro“ prav dobro, da se prava socialistična stranka, tista, ki ni to samo po imenu, že tri leta bojuje proti oportunistični gnilobi in da še ni nikoli, pa tudi ne bo sklepala zveze z buržoazijo. Zakaj

„Jutro“ o tem molči, ko hoče socializem in socialiste kritizirati? Demagogija. Zakaj ne poveste še tega, da se Korunov socializem ne veže samo v Ljubljani s klerikalci, temveč tudi v Mariboru z demokrati? Dvojna demagogija. Ali pa specialni diplomatični nameni? Sicer pa bi se Jutro lahko spomnilo na decembrske in marčeve volitve. Mnogo se je norca delalo iz razbitih socialističnih drobcev, vsaj zdaj bi lahko priznalo, da je baš načelni boj bil tisti, ki je razbil gnilo slovo stare stranke.

„Mi zagovarjamo kapitalistični družabni red, ker vidimo v kapitalu tisto gonilno silo, ki dviga in usmerja vse socialno življenje,“ pravi torkov „Slovenski narod“ in očita klerikalcem, da igrata razcepljeno, hinavsko igro med kapitalizmom in socializmom. Prav, čisto prav, podpisujemo z obema rokama. Tako odkrite izjave, naravnost pošteno odkrite izjave še nismo brali v glasilu nobene buržujske stranke, ki so po klerikalnem vzorcu vseprej rutirane v umazanem zatajevanju svojega bistva. Z odkritimi kapitalisti, kakor so pri „Narodu“, je veselje boriti se, vsaj ne čutiš pri zmagi tistega gnuša kakor pri kakšnem mladinskem liberalcu, klerikalcu, radikalcu ali korunovcu, da si pobil samo dvoživko, ki hoče živeti v vodi in na kopnem. Niti na um nam ne pade, da bi „Narodu“ dokazovali nelogičnost, ko veže besedo kapital na vsak način na kapitalistični družabni red. Kdor tako jasno pove, da je kapitalist, izjavlja kar v naprej: „In vi proletarci se me varujte, če niste norci.“ To zadoštuje, pametni se bodo že varovali. Kaj več o tem pa bomo takoj povedali, kakor hitro bi hotel „Narod“ zopet igrati dvoživca, ki ga je doslej vse preveč in naravnost vzorno igral.

Občinske volitve so se vršile v nedeljo 14. XI. v Žireh in v nedeljo 18. v Planini, Rovtjah in na Rakeku. Klerikalci so povsod nazadovali, posebno v Žireh kar za 115 glasov napram volitvam v parlament v marcu. Napredovala je gospodarska stranka in pa delavska lista. Na Rakeku je klerikalce požrl napredni blok, medtem ko so se v Planini in Rovtjah obdržali na površini. Tako hira klerikalna avtonomija na vseh straneh. Socialisti in komunisti so si v Novem mestu združili in postavili skupno listo pod imenom „Lista reda in dela“. Ker tam ni organizacij, bo morebiti sedanji boj za občino, če se bo res vršil pod tem krasnim geslom, privedel delavstvo do pravega reda in dela.

Da je ves današnji svet velikanski škandal, to je zavednim ljudem znano. Da nosi Jugoslavija svoj del tega svetovnega škandala, tudi ni proti logiki. Toda čeprav razumeš težave, iz katerih svetovni škandal izvira, vendar, oprostiti ga ne boš mogel, če imaš kaj vesti! Predpretekli teden je bila končana razmejitve med našo državo in Romunsko. To je hvalevredno, saj vemo, koliko ljudskih milijonov požrejo razne komisije, ki jim poverijo takšna dela. Ob tej priliki pa se je zgodil dogodek, ki je pomnožil število škandaloznih početij naše buržoazije za nov škandal. Sedanji čas se ponasa s samoodločevanjem narodov. Natanko v smislu tega gesla se je moralo pripetiti, da je mirovna pogodba priznala Romunski kos jugoslovanskega ozemlja s krajema Medošem in Pardanjem, na katerih živi kakih 9000 ljudi našega plemena. Te ljudi prepustiti drugorodnemu nasilju — naš čas je čas narodnostnih nasilij — je zadeva, ki je ne more prenesti, kdor ima do svojega rodu kolikaj pravega spoštovanja. Tudi jugoslovanska buržoazija se je uprla hladnokrvni prepustitvi našega življa romunskemu fašizmu. Pa kako! Mi smo država „zmagovalcev“ in ni verjetno, da bi ne mogli z odločnim nastopom izsiliti od vsemogočne antante, da uvrsti medošanske in pardanske Srbe tja, kamor spadajo, ne pa v Romunijo. A naše vladne stranke tega niso storile. Pač pa so zagrozili vojvodinski radikali, da zapuste vladno, če ne ponudi Romuncem za Medoš in Pardanj 12.000 Nemcev iz industrialnega središča severnega Banata, in Žombolje. In tako se je zgodilo. Obe ozemljici so z ljudmi vred zamenjali, kakor da gre za hlev z živino. Žomboljski in vsi pravi Nemci v naši državi so se z ogorčenjem uprli tej kupčiji, ker pomeni za vsak neromunski rod romunska nadoblast isto kakor narodna smrt. Isto je kakor z Jugoslavo na Primorskem. Tudi nemški meščanski poslanci, ki podpirajo radikalno vladno, so zagrozili, da stopijo v opozicijo, če se kupčija izvrši. Kupčija se je izvršila — toda nemški poslanci so se dali s koncesijami potolažiti!!! Buržuji so vsi brez izjeme zadovoljni z „idealistično“ motivacijo tega dejanja naše vlade: Za Jugoslavijo je bolj važno, če dobi 9000 Jugoslovancev, nego če propade 12.000 Nemcev. — Take stvari se godijo v stoletju „samoodločevanja narodov“. In drugačne zanimive stvari prihajajo na dan: Buržoazija utemeljuje prodajo živih ljudi sedaj tudi s tem, da imajo v Žombolji socialisti večino... To se pravi, da smo zamenjali dva hleva ovac prav radi; naš se ni dal strichi, na Romunskem se bo pa dal, ker bo zaradi svoje narodnosti brezpraven, tisti pa ki je dozdaj bil na Romunskem, se bo dal strichi tudi pri nas, ker je še popolnoma nezaveden, same pohlevne ovčice. Ali zdaj razumete, kaj pomeni samoodločevanje narodov?

Nadomestne volitve v cenilne komisije za dohodnino v Sloveniji in vpostavitve dohodniške cenilne komisije za Prekmurje. Volitve po § 189 zakona o osebnih davkih se vrše v nedeljo

20. januarja 1924. Volilni imeniki bodo pri davčnih oblastih I. stopnje razporejeni na vpogled od 13. do 20. decembra t. l. ob navadnih uradnih urah. V tem času se smejo vlagati istotam reklamacije proti volilnim imenikom. Po preteku reklamacijskega roka bodo smeli davčni zavezanci vpogledati volilne imenike še nadalje do vstetega 11. januarja 1924., da se jim na ta način omogoči izbrati kandidate.

Sprejemanje 10 dinarskih bankovcev („kovačev“) po državnih blagajnah. Do 1. februarja 1924. jih sprejemajo vse državne blagajne tudi za vplačila. Do tega roka pa državne blagajne v krajih, kjer ni podružnice Narodne banke, tudi posredujejo za menjavo imenovanih bankovcev. Zamenjajo se ti bankovci lahko pri Narodni banki in vseh njenih podružnicah do 10. februarja 1924. do 11. junija 1924. pa le še pri Narodni banki v Beogradu, nakar pridejo iz prometa.

Prejšnjega saškega ministrskega predsednika Zeignerja so aretirali, ker se je dal baje podkupovati. Socialistična stranka, h kateri pripada, ga je pozvala, naj odloži mandat, kar je tudi storil. S tem je stvar urejena. Ne, ni! Prvič je skrajno zanimivo to, da so se tisti slučaj podkupovanja izvršili že l. 1921., ko je bil Zeigner justični minister. Drugič je še skrajnejše zanimivo to, da je Zeigner sam pred kratkim obtožil nekatere voditelje socialistične stranke v Nemčiji, take, ki so sedeli v berlinski vladni ali stali okrog nje, da izvršujejo svoje funkcije na korupten način. Izvrševalni odbor je nato od Zeignerja zahteval, naj predloži dokaze — pa o aferi ni danes nobenega govora več. Pač pa naenkrat vsi vedo, da se je dat Zeigner pred dvema leti podkupovati. Čudno je to. Mi pravimo, da bi danes nič čudnega več ne bilo, če bi nemško delavstvo že 1921. l. in prej imelo svoje organizacije in voditelje pod socialistično kontrolo, to se pravi, da bi vsi aktivno sodelovali v organizaciji. Leta 1921. bi morali potem Zeignerju vzeti mandat, če je res kaj zagrešil. Danes ne bi bilo nobene afeze več in tudi Nemčija oz. položaj njenega delavstva bi najbrže drugače izgledali. Tako ne pomagajo milijoni članov nič, če ni v teh članih pravega razumevanja organizacijskih pravic in dolžnosti. Socializem pa se z omogočevanjem „afer“ ne bo uresničil. Amen.

Vrednost denarja. 1 dolar 87 — 87.50 Din. 1 češka krona 2.54—2.55 Din, 1 lira 3.84—3.85, 100 avstr. kron 12.4 para. V Curihu stane 100 dinarjev 6.55 švic. frankov.

Javna zadruga.

[Priprave h kongresu.]

Hitro se je našel človek, ki mu ni všeč, da se pripravlja naša stranka za nov korak naprej. Seveda je to socialist od nog do glave in patentiran tako dobro, da ima tudi pravico drugim dajati patent, oziroma ga odrekati. G. dr. Korun so se zelo duhovito oglasili v svojem „Socialistu“.

Zelo ga skrbi, h kateri zvezi bo pristopila naša zadruga, in misli, da k „Zvezi socialističnih zadrug“ gotovo ne, češ, tam opravlja tajniške posle g. Golouh; če pa ostanemo izven zveze, nam bo sodišče morebiti „nakopalo na vrat samega Uratnika in p. tem bo jo!“

Seveda misli, da bomo takoj odnehali od zadruge, če nas takole ostraši. Pa Golouh in Uratnik nadzorujeta naše delovanje že precej dolgo in zelo natančno in neusmiljeno — pa samo od daleč, čeprav sta imela oba dolžnost nadzorovati ga od blizu, prvi kot strankin poslanec, drugi kot zato izvoljeni član nadzorstva. Pa so obema smrdele strankine knjige, prvmu, ker se manje razume še manj nego na čevljarstvo, mesarstvo in korektorstvo, drugemu pa zato, ker bi moral potem prenehati s svojim obrekovanjem. Teh dveh revizorjev se torej ne bomo bali, pa čeprav nam g. dr. Korun že zdaj grozi, da bo imel možnost potom svojih zvez vplivati na sodišče, da nam pošlje njegovega prijatelja na vrat.

Toda — morebiti dr. Korun ni pisal tega. Kajti ta gospod veljajo za zelo prebrisanega, in ne bi mogli napraviti take neumnosti, kakor so jo v tej „Polemiki“. Sočasno namreč, ko nam „Socialist“ grozi s svojimi zvezami, ki bodo tudi pri državnih sodiščih skušale delati proti nam tako kakor pri državnih čekovnih uradih, sočasno in kar v eni sapi skuša našo zadrugo osmešiti s tem, da hočemo „postati državna stranka“. Po tej modrosti sodeč je napisal to stvar Golmajer — če nista oba skupaj delala in popravljala, eden kot prijatelj vseh ministrov in upravnih svetnikov, drugi pa kot največji revolucionar, ki žrtvuje za proletarijat vse. Ker sta tako enotno nasprotna v brihtnosti in doslednosti, sta se združila in tvorita zdaj enotno fronto socializma na Slovenskem.

Revčka se hočeta nekaj norčevati iz s. M. Umeka. Čeprav se ni učil niti juristarije niti diplomacije kakor ona dva, niti ni bil nidar v nevarnosti, da ga sodišče kdaj kam pošlje za revizorja, niti nima talenta za toliko rokodelstev kakor Golouh, ampak je kar navaden človek, ki si s trdim delom služi svoj kruh, vendar dene oba revizorja „Zveze socialističnih zadrug“ v koš, kar se tiče reviziranja. Če ne verjameta, naj ga pa spustita enkrat k reviziji „Ljudske tiskarne“!

Tistim, katerim se grdo zdi, da se tako norca delamo iz revizorjev „Zveze socialističnih zadrug“

moramo povedati, da je tudi ta prav tako socialistična, kakor oboje gospoda revizorja. Samo to je razložek, da si Golouh in Uratnik kar sama vzameta naslov „socialist“, tista Zveza se ga pa tako brani, da se imenuje drugače: „Zveza gospodarskih zadrug“ se imenuje! Odločilno moč pri njej ima pa tista slavna „socialistična“ zadruga, ki tudi nima tega naslova, ampak „Konsumno društvo za Slov.“. In to društvo je tako socialistično, da njene slavno načelstvo izjavlja, da ni razredna in da ne more bojevati razrednega boja, ampak le gospodarskega. In da pri gospodarskih vprašanjih ne sme odločevati politika itd.

Gospodarstvo je politika in narobe. To vedo gospodje okoli „Socialista“ prav tako dobro, kakor mi, zato so politiko zmeraj vodili iz zadrug — samo da so bile tiste zadruge drugačne nego bo naša.

G. Uratnik je izjavil, ko je v družbi s Korunom in Čobalom zakonito okradel „Slogo“, da so delniške družbe bolj proletarske nego zadruge, češ, tudi zadruge je lahko umazana, nedemokratična itd. Posebno o „Slogi“ je trdil to in izjavil, da je že čas, da zaspí in se nikdar več ne zbudi. Res je bila „Sloga“ tako umazana, dokler je hodil Uratnik kot podravnatelj Kons. društva še s Tonetom Kristanom čez drn in strn. Da, da! Ko je prešla Tonetova in Prepeluhova moč pri „Slogi“ v roke strankinega tajnika, je ta umazanost takoj prenehala s sklepom občnega zbora „Sloge“, pri katerem ima le stranka odločevati, kako naj se v Slogi gospodari. Takrat je bil storjen začetek naše javne zadruge. Zakaj naj bi bili lastniki strankinega imetja samo dva ali trije gospodje? Zakaj naj bi vsi drugi člani ne smeli ničesar vedeti o črnih fondih? Čemu so sploh črni fond pri proletarski politiki, ki mora biti na vse strani poštena? Seveda smo z načelom javnosti le počasi zmagovali, pa danes nas je 753, javno naštetih, in to je popolnoma dovolj za politični in gospodarski kader.

Najbolj značilno pa je, da skušate ta kader prestrašiti z najumazanejšim sredstvom, kar jih pozna zadružna zgodovina: „Če bodo morali plačati delež in prevzeti jamstvo“. To, še predno veste, kakšni bodo deleži in jamstvo! In predno se je zadruška konstituirala, govorite že o njenih dolgovih in — konkurzu! Fej!

Glejte! Prevsem pri nas ne bo treba vplačati prav nič deležev, ker se bodo mesečni prispevki šteli za delež. Stranka namreč teh prispevkov ni snedla kakor konsum, ki je prav tako kakor hranilnice „bog ve kam“ vtaknil tisto vrednost, ki so jo člani včasih vplačali s 50 zlatimi kronami, pa imajo zdaj le 50 papirnatih v konsumu in jih morajo dopolnjevati na 300 Din, če hočejo ohraniti svoje pravice! Stranka ni trgovala ne s koruzo, ne z žganjem, pa vendar je ohranila in še razmnožila polno vrednost vloženih prispevkov, ki jih bo zdaj članom lepo priznala: 3 leta si redno vplačeval, zdaj imaš delež polno vplačan.

In jamstva tudi ne bo posebnega, da bi se ga kdo ustrašil! Ne moremo posegati v pravice kongresa, zdi se nam pa, da ne bo višje nego triletni prispevek, tako da bo povprečni delavec jamčil samo z 72 dinarji, boljše plačani pa progresivno več, kakršen prispevek pač plačujejo.

Pa tudi to jamstvo ne bo prišlo nikdar v rabo, ker pri nas člani vidijo in gledajo, kako se gospodari, pri nas ne more noben predsednik z zadružnim denarjem špekulirati, da bi zapravil kar 2 milijona na zadružni račun, dočim je pri srečnih špekulacijah dobiček pobasal kar v svoj žep. In da kaj takega pri nas ni mogoče, ne v velikem, ne v malem, za to skrbi načelo javnosti, ki vam tako neverjetno smrdi.

Omenjena dva milijona strašita v našem združništvu že skoro tri leta, pa nikogar nič ne boli, „vse je v redu.“ Kako se more tak primankljaj tako lepo pokriti, da nihče nič ne ve zato? Natanko tako, kakor tistega četrtilijona, ki ga je konsum dal l. 1920, takratni Kristanovi stranki in ki o njem ni razpravljaj noben občni zbor, kakor bi po pravilih te zadruge moral. Pokril se je z dražjo moko in drugim blagom. Ta način plačevanja izgub se nam zdi mnogo bolj nevarni nego jamstvo, ki je omejeno na 72 Din ali pa tudi na 300 Din. Kajti če kupi član na mesec za 1000 Din blaga, se mu podražitev 50 Din ne pozna veliko, v 12 mesecih pa znaša to 6000 Din. Zato prav radi verjamemo, da je načelo javnosti in dosledno vzgajanje članov takim gospodom prav tako neprijetno, kakor prečastiti duhovščini, kadar govorimo o njenem dobrem zaslužku pri nemislečih, nezavednih ljudeh...

In dolgovi so jim tudi zelo na skrbi. Čeprav smo bilanco objavili, delajo, kakor da bi je ne bilo. Včasih se vendar izpozabijo in jo priznajo, n. pr. kadar govore o tistem, kar so drugi dolžni stranki. In ker ima stranka pri dolžnikih nad 100.000 Din, vprašujejo, kakšni da so ti dolžniki in če bodo kdaj plačali. Našim delegatom na kongresu bomo povedali tudi imena. Javnosti pa bomo od časa do časa tudi dali kakšen ocvirk, danes n. pr. lahko postrežemo z g. bivšim poslancem Kopačem, ki je vaš zvest pristaša. Ta gospod je naš stranki dolžan 4.803 Din 75 p, ker ni plačeval prispevkov, kakor se je zavezal! Stranka je za volitve mnogo potrošila, da je postal poslanec, on pa niti svojega prispevka potem ni plačeval, da bi imela stranka s čim plačevati tisk, shode in agitacijo za nove volitve. Z lenobo in za-

pravljenostjo je zakrivil, da stranka ni mogla bolj izobraževati ljudstva, zdaj pa pravi, da je naš pretirani red kriv, da nimamo nobenega poslanca! In ta zanesek niti ni vpisan med dolžniki v naši bilanci, naredili smo križ čezenj, ker vemo, da morajo gostilničarji in kavarnarji tudi živeti. Ampak račun za njegov inserat v „Napreju“, pa ne more biti kar tako črtan! Ne gre, da bi se taki gospodje postavljali po našem in po buržujskih časopisih z velikimi inserati potem pa da bi buržujskim takoj plačali, nam pa dolžni ostali. To ne gre in — ne pojde, čeprav jim dr. Korun svetuje, naj se ne boje, češ, saj stranka ne more tožiti, ker ni pravna oseba. Vidite, tudi zato bomo postali zadruška, da bomo pravna oseba potem!

Gotovo nam bodo gg. upravni svetniki „Ljudske tiskarne“ nagajali na vse mogoče načine, da bi se stranka ne konstituirala kot zadruška. Prav tako razne vlade branijo socializem, da bi ustanovili pravno Internacionalo, češ, to ne gre. Same pa imajo „Društvo narodov“ in upajo, da bodo s tem peskom zasule proletariatu oči. O ne, ne bo se proletarijat zaradi Društva narodov polenil, ne bo pozabil na svoje dolžnosti!

Iz stranke.

Došli obračuni.

Za oktober.
Zadnji izkaz: članov 491 Din 779'80
14. Škale „ 45 „ 69'90
Skupaj članov 536 Din 849'70
Skupni dom SSJ in KDZ je od svojih dose-daj prejetih prispevkov posodil stranki Din 374'—
Zadnji izkaz Din 1437'—
Zdaj skupaj Din 1811'—
Zbirke za tiskovni sklad danes zopet ne moremo objaviti radi pomanjkanja prostora.

Strokovno gibanje.

KLERIKALNA ORGANIZACIJA JSZ SE POSLUŽUJE ZAKONA O ZAŠČITI DRŽAVE ZA PREGANJANJE SOCIALISTIČNIH OBRATNIH ZAUPNIKOV.

Evo ga slučaj, v katerem se zrcali klerikalna protidelavska morala! — Preteklo zimo je pošiljal tovarnar Karel Pertinač v Celju svoje delavce vedno na dopuste, ki jih seveda ni plačal. Delavci so bili proti neplačanim dopustom in to zlasti, ker jih je g. Pertinač delil v zimskem času, ko delavci nimajo nikakega interesa na njih. Ker pa takih dopustov ni hotelo biti konec kljub večkratnemu posredovanju obratnih zaupnikov, so se delavci koncem meseca julija odločili nastopiti proti takemu izigravanju. Sestavili so spomenico, ki je vsebovala vse težnje delavstva in v kateri so prosili za takojšnje rešitev. Spomenico je predložila deputacija obratnih zaupnikov 1. avgusta in je zahtevala rešitev do 2. avgusta. Spomenico so podpisali vsi organizirani in neorganizirani delavci ter tudi članica klerikalne organizacije Fani Golenač. Spomenica se je glasila:

Velečenjenemu gospodu K. Pertinaču, tovarnarju v Celju. Podpisani si usojamo dati sledeče obvestilo: radi vedno naraščajoče krize v Vašem cenj. podjetju, katere noče biti konec in tudi radi tega, ker ne moremo doznati, da smo sploh sigurni svoje itak pičle eksistence od danes do jutri. Več kakor 8 mesecev že trpimo na minimalnem zaslužku ter se zatekamo vedno globlje v dolgove, ker smo se zanašali, da se bo kriza vendar enkrat rešila in bomo mogli biti stalno zaposleni ter si bomo s tem pridobili človeka vredno eksistenco. Zadnji dogdek s 30. julija nam pa priča, da krize sploh ne bo konec in nas podjetje skuša neprestano šikanirati s tem, da nas enostavno pošlje domov brez odškodnine in primernega zaslužka. Na našo tozadevno intervencijo po obratnih zaupnikih in zastopniku strokovne komisije smo pa dobili odgovor: „Komur ni všeč naj pa odide takoj!“ To smo razumeli tako, da se moramo v Vašem cenj. podjetju odreči celo zakonitim pravicam, ki nam pristojajo po zakonu o zaščiti delavcev in zakonite 14-dnevne odpovedi službe. Zato smo se odločili, da vsi podpisani ne nastopimo več dela v Vaši cenj. tovarni, dokler ne dobimo pismenega obvestila in zagotovila, da bomo lahko stalno zaposleni in to 48 ur tedensko in da se nas ne bo več preganjalo ob priliki posredovanja s takimi neutemeljenimi izgovori. [Dostavek.] Z vsebino spomenice soglašam popolnoma ter izjavljam, da podpisem to obvestilo brez vsakega prigovarjanja, ter pripominjam, da me ni k temu nihče hujskal in prigovarjal. Pripominjam, da se bom vrnil [vrnila] na delo le tedaj, če bo g. Pertinač pismeno izjavil, da priznava zakon o zaščiti delavcev, zlasti pa njegove določbe, ki so razvidne v § 109 omenjenega zakona. Slede podpisi. Ko so obratni zaupniki na čelu jim Alojz Strašek, gornjo spomenico podpisali, so jo izročili g. Pertinaču in zahtevali takojšnje rešitve. G. Pertinač se je zopet izrazil kakor prvotno, da naj gre, komur ni všeč. Na tako izzivanje je seveda s. Strašek obvestil vse delavce, med drugimi tudi klerikalno Fani Golenač, katera je še delala ter jo opominjal z besedami: Vsi tisti, ki so podpisali, so zapustili delo.

Takoj na to so delavci zapustili Pertinačev paradiž ter proglasili zatvoro proti Pertinaču radi

nesramnega izzivanja. Golenačka je seveda ostala pri delu ter se ni odstranila iz tovarne. Obratni zaupniki so to klerikalni organizaciji javili in opozorili na nedoslednost njihove članice, ki je padla drugim tovarišem v hrbet in je bila še celo zaupnica klerikalne organizacije pri Westnu. Klerikalci pa, namesto, da bi kaj ukrenili, so pomagali Pertinaču sestaviti kazensko ovadbo po členu 11 zakona o zaščiti države proti Strašku. Ker je za vsako ovadbo treba tudi priče, je kajpada Fani Golenač dala svoj podpis za pričo proti obratnemu zaupniku, na policijo je pa tudi klerikalna organizacija poslala svoj blagoslov. Da bi stvar držala, je napravil nemški nadutež Franc Pachrerer še eno posebno ovadbo proti Strašku, da bi se ga omogočilo spraviti nekaj mesecev v zapor. Na temelju teh ovadb je bil s. Strašek 6. avgusta aretiran in na intervencijo pravnega zastopnika zopet izpuščen. Dne 20. novembra se je pa vršila na okrožnem sodišču v Celju tozadevna obravnava, na kateri je bil s. Strašek oproščen. Sodni dvor se je prepričal, da ni Strašek storil nič kaznjivega, temveč je izvrševal le svojo dolžnost kot obratni zaupnik. Za nas je ta razsodba jako važna iz razloga, da smo spoznali člane klerikalne organizacije in njihovo delavsko prijaznost. Po končani obravnavi je priča Golenač zaprosila s. Straška, naj nikar ne spravlja stvari v časopis.

Dopisi.

Velenje. Nove ljudske šole v Pesjem ne bo! Pri nadaljevalni občinski debati o proračunu za 1924. je bilo na dnevnem redu tudi vprašanje o zidanju nove šole v Pesjem, ker je šola v Škalah prenapolnjena in imajo otroci v Škalah kakor tudi v Velenju 4—5 km hoda, dočim imajo v Pesje samo 1 km in še manj. Večina občinskih odbornikov pa ni videla potrebe za to pametno misel, ker je okrajni odbor z Josipom Skazo, veleposestnikom iz Velenja na čelu, občinam naznanil, da o novih šolah ni govora, čeprav je že premogovnik oziroma sarajevska direkcija obljubila podporo, ker pride precejšnje število rudarskih otrok v velenjsko občino.

S. Martinšek je stavil pri debati predlog, naj se dovoli kredit 50.000 Din za zidanje šole v Pesjem. Za predlog je glasovalo 5 socialistov, proti pa 8 klerikalcev, med njimi eden, katerega 4 otroci imajo 5 km daleč v šolo, ter 5 odbornikov brez strankarske pripadnosti.

Ta suha dejstva naj služijo v razmišljanje vsem staršem, katerih otroci morajo ob slabem vremenu tako daleč v šolo. Občinske doklade bodo znašale 13.999 Din, davek na vino 36.250, davek na pivo 25.000 Din. Kdo bo torej največ prispeval za občino? Pijanci! Če pa gre za podpore ubožcem, imajo gospodje pomislek; Zakaj so pa vse zapili! Mi pa pravimo, da teh podpor zato ni, da so občinske doklade nižje in so veleposestniki pri tem prav varni, revnejši morajo pa vedno plačevati visoke vsote.

Iz glasovanja o šoli v Pesjem je razvidno, da klerikalci niti svojim otrokom ne privoščijo boljše bodočnosti in sredstev, da bi se lažje kaj naučili. Nestrankarji pa niso prav nič boljši, kar so prav dobro pokazali tudi pri tem glasovanju. Ta dobra ideja je pokopana zopet za tako dolgo, da pridejo v občinski odbor razumnejši ljudje.

Štore pri Celju. Protestni shod proti socialni reakciji, se je vršil pri nas v soboto 24. nov. v gostilni Krevel. Na shod je bil povabljen s. Leskošek iz Celja. Prišel je pa od tam tudi g. Franjo Koren. Delavci so začudeni gledali, zakaj sta prišla kar dva govornika. Nekateri so govorili med seboj, da je preskrbljeno za obe struji, da bosta skupno protestirali, kar se je tudi zgodilo. Shod se je vršil v dostojni meri, oba govornika sta temeljito ožigosata reakcijo in kapitalistični teror v naši državi. Shod je sprejel resolucije, predlagane po s. Leskošku. Po shodu so se prodajale razne brošure in nabirale so

Nosite čevlje z Berson gumi potplati.

Prepričajte se sami, kako ugodni so za nosti. Vzemite pa pred vsem v obzir, da je Berson-gumi potplat cenejši kot usnjeni ter pomenja nositev istih za Vas velik prihranek. Zahtevajte pa od Vašega čevljarja strokovno pritrditve gum potplatov z uporabo priloženega Berson-cementa.

se naročnine za „Soc. koledar“. (Op. poroč. Shod je dobro uspel, vendar priporočamo v bodoče od boru več doslednosti. Naroči naj le tiste govornike, o katerih je sklepala večina, prijateljska povabila pa naj izostanejo, ker Štorjani ne maramo postati volilni kalini.)

Zavodna pri Celju. Zadnjič smo že poročali o socialnem postopanju g. Plevčaka, čevljarkega mojstra, pri katerem morajo vajenci ponoči delati. Te dni smo pa ugotovili, da delajo ponoči tudi pri g. Juriču, peku v Zavodni. Čudimo se, odkod dobi bivši natak dovoljenje za izvrševanje pekovske obrti in povrh še za nočno delo, ki ga seveda ne opravlja sam, temveč tisti, ki zanj delajo. Navadno gg. pekovski mojstri ponoči spiyo, delajo le pomočniki in vajenci. Mi priporočamo g. Juriču, naj se obrne do svojega tasta g. Marna, ki mu bo kot socialist zedinjenja lahko razložil tozadevne predpise, saj je bil nekaj časa strokovni tajnik. V slučaju, da bi se tam ne mogel zadosti informirati, naj se obrne naravnost na organizacijo, katera mu bo povedala, kako se mora z delavci postopati. V nasprotnem slučaju smo primorani povedati delavcem (konsumentom), kako znamo postopati s podjetji, katera kršijo socialne zakone. Upamo, da bo naš opomin zadostoval in ne homo primorani jasneje in odločneje izpregovoriti.

Pečovnik pri Celju. Odkar je izšel zakon o zavarovanju delavcev, je nastala pri nekaterih podjetjih zmeda radi paritete, o kateri so vedno zahtevali, da jo hočejo imeti. Seveda pariteta v bolniških blagajnah ne nudi samo polovičnega zastopstva gg. kapitalistom, ampak jih podreja k polovičnemu plačevanju prispevkov. Podjetje „Apnenik“ v Pečovniku je po svojem delovodju Sonnenwaldu odtegovalo še vedno skoraj $\frac{2}{3}$ prispevka delavcem in je na ta način podjetje samo vplačalo le nekaj čez eno tretjino k prispevkom bolniškega zavarovanja. Tako n. pr. so plačevali delavci v omenjenem podjetju tisti, ki so spadali v XVI. plačilni razred, na teden 9 Din, oni pa, ki so bili v XVII. plačilnem razredu, na 14 dni po 16 Din, S. Lovru Filipiču se je zdelo to odtegovanje previsoko, radi česar je na delavskem zborovanju zahteval od govornika pojasnila. Dotični govornik je izročil vso zadevo okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljano ter zaprosil pojasnila. Okrožni urad je pojasnil, koliko se sme odtegovati prispevkov za bol. zavarovanje. Radi ugotovitve je g. Sonnenwald dotičnega delavca odpustil iz službe, češ, da ne gre, da bi se delavci o njem pritoževali. Vprašamo sedaj ravnateljstvo okrožnega urada, če je to dovoljeno, da se delavce odpuščajo, če se jim je preveč odtegovalo prispevkov za bol. zavarovanje. Nadalje vprašamo ravnateljstvo tovarne za dušik v Rušah, če se s takim postopanjem svojega nameščenca strinja in če je ravnateljstvu za dušik v Rušah znano, da so se vršile nerednosti pri odtegovanju bol. prispevkov v Pečovniku pri Celju.

ŽUPNIK IN ŽELEZNIČAR.

Železniška direkcija je zahtevala, da morajo vsi aktivno služeči železničarji predložiti vse važnejše osebne in družinske dokumente, in sicer do 20. novembra. Železničarji so bili torej primorani obletati vse kraje, s katerimi imajo ali so imeli kdaj ožje stike, da si te dokumente preskrbe.

Tudi pisec teh vrstic je šel 18. novembra v neko vasico na Notranjskem (ime v uredništvu na razpolago, op. ur.) po zadnje šolsko izpričevalo in poročni list.

Ko pride v župnišče, ga pelje kuharica v žup-

nikovo sobo v prvem nadstropju in gre klicat župnika. Čez nekaj časa ta veselo in brezskrbno prižvižga.

„Dober dan, g. župnik!“

„Bog daj! Kaj bi radi?“

Železničar pove svoje želje, župnik pa zarohni:

„Še v nedeljo ni ne dasle miru!“

„Tudi jaz ga nimam! Ves sem premočen od dolge pešpoti.“

„Danes ni uradni dan.“

„Vem, g. župnik, ali vi ste vendar doma in jaz sem si nalašč za danes izprosil dopust, ker moram že do 20. izročiti vse dokumente svojemu predstojniku. 152 km dolgo pot sem naredil v ta namen.“

„To me nič ne briga! — S starimi ljudmi so same sitnosti!“ zarobanti božji namestnik in lista po poročni knjigi. „Morebiti niste bili niti tukaj poročeni.“ Končno najde in začne nekaj mrmrati, menda o taksah.

„G. župnik, takšni dokumenti so takse prosti.“

„Zdaj je ogenj v strehi. Župnik je ves ljut.“

„To ni res!“

„Jaz to vem, g. župnik. Ministrska okrož-

nica...“

„To mi nič mari, jaz imam svoje predpise.“

„Vem, g. župnik. Sicer pa vam plačam, če in kolikor zahtevate; vse bom dobil vrnjeno.“

Župnik: „O, saj poznamo ljudi take barve!“

Železničar je že ves nestrpen, in odločno reče: „Napišite dokumente. To zame velja, drugo mi ni nič mari.“ Ko začne župnik pisati, se mu pozna, da že popušča. Končno se zasmeje: „To je bilo samo nesporazumljenje!“

Železničar izjavi kratko: „Ne vem tega. Toda, g. župnik, kaj ste mislili z „ljudmi take barve“, ki ste jih prej omenili. Mislite, da imate manj vrednega človeka pred seboj, če je to železničar, ampak motite se, mi smo potrebnejši človeški družbi kakor župniki.“

Župnik noče o tem nič slišati in razjarjen pravi: „Nobenemu še nisem za tako malenkost računal, vam pa računam 1 Din. Pa me tožite.“

„Vsako delo bodi plačano po zasluženju, 1 Din ni tako velika vsota.“

Župnik: „Izobražen ste videti, pa pridete v nedeljo! Poglejte, tu mi je neki vaš tovariš po dokumente pisal.“

„Jaz pa poznam gnile pošne razmere in tega ne storim.“

„Imate prav! — Nam so pošto odvzeli, sedaj nam dostavljajo komaj vsak drugi dan. Temu železničarju bom šele jutri odposlal zahtevane dokumente.“

Železničar se obrne k vratom: „Zdravi g. župnik. Midva se še vidiva!“ in odide.

Ta razgovor objavljam zato, da bodo železničarji spoznali, kako sodijo takile podeželski popje o njih. Na drugi strani pa slika kaže, kako zgublja tak neotesan božji namestnik vse zaupanje, ki ga še goji pošten človek do njega vsaj še kot do človeka.

Kako pa kmetsko ljudstvo taki pastirji izobražujejo, je tudi jasno.

Tako nam piše železničar. Tudi za drugo delavstvo je ta zgodba zelo zanimiva, ne le zaradi neotesanosti, ampak še posebno zaradi socialistične zahteve po 8 urniku in nedeljskem počitku. Če se delavstvo za to bori, pravijo krščanski gospodje, da to ne gre in da bi se svet podrl, če bi se izvršilo. Zase pa zahtevajo nedeljski počitek, čeprav ves teden niso delali več ko 1 uro na dan. Tu imate prav jasen dokaz krščanske ljubezni do bližnjega. Da bo on lepo komodno užival, zato moraš ti po 16 ur na dan orati in sejati. Gotovo jim gre za nebasa, toda razumni ljudje tudi vedo, za kakšna nebasa da gre:

za tista na tem svetu! Kdor jim nasede na limanice in verjame, da gre za nebasa na onem svetu, ta pride v pekel, seveda tudi ne na onem, ampak na tem svetu. Kajti 16 ur na dan delati je pekel, počivati in uživati so pa nebasa. Ko bo tudi kmetsko ljudstvo to razumelo, bo delalo 8 ur na dan poštenega dela brez pekla in drugi čas bo imelo za počitek in razvedrilo. To ne bo podobno sedanjim župnikovim nebesom, pač pa bo to poštena razdelitev dela in jela.

KRŠČANSTVO IN NAPREDEK.

Naši filozofi poznajo krščanstvo iz katekizmov, svetopisemskih dogodb in iz tega, kar so o njem napisali duhovniki, in ker ima krščanstvo program, da govorim moderno, ki je mestoma naravnost sijajen, jemljejo program za dejstva in vele: krščanstvo — to je napredek! Program seveda je kakor star porcelan zaprt v omari. nihče iz njega ne je, nihče ga ne rabi — toda imajo ga. In najmanj se ravna po njem duhovščina, ki ga najbolj hvali — to naših filozofov ne moti. Z eno besedo, čisto gotovo se mi zdi, če bi danes vsi bordeli izobešili table z napisi „Zavod za vzgojo mladih deklet“ in bi razposlali prospekte, da dobe v njih dekleta vso telesno in duševno oskrbo — naši prostodušni filozofi bi prebrali table, preštudirali program in rekli: Napredek! Za dekleta je poskrbljeno!

(Machar: „Rim“.)

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Zvonimir Bernot

(v imenu pokr. odbora SSJ in KDZ.

Tiskarna bratov Rumpret v Krškem.

Novi

Berson
gumi potplat
se samo nalepi!

Zahtevajte od Vašega čevljarja strokovno priporočilo in Vi ne boste več nosili čevljev brez BERNON-gumi potplatov! Prihranite si drago popravilo, ohranite Vaše čuvala trajno elegantno, obvarujte noge pred mokroto, ter se pri hoji ne utrudite.

Priljubljenost, ki jo uživa „Žika“ bolj in bolj, je najboljša priporočila za ta res izvrstni kavin nadomestek. Kakor je bila svojčas Vydovka dobra znanka v vsaki hiši, pravtako spoznavajo naše gospodinje danes, da je mogoče z „Žiko“ pripraviti tudi brez prave kave okusno kavo, ki je poleg vsega še zelo redilna in popolnoma neškodljiva. Dobiva se povsod. Kjer je ni, se obrnite na naslov: Pražarna Žika v Ljubljani, Rožna dolina.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANČISKANSKA ULICA ŠTEV. 6

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

TISKOVINE

ZA ŠOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA ZA VESELICE
LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE ČASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITD.

Stereotipija

Litografija

Enkrat

za vselej se Vam priporoča samo
veletrgovina
R. STRMECKI, CELJE,
ako hočete res dobro in poceni
kupiti

ČEVLJE

domače ročno delo in fine tvorniške, nadalje obleke
za ženske, moške in otroke, perilo, klobuke, pletene
jope, čepice in šale, kravate, rokavice, nogavice in
sploh vso modno robo za dame in gospode.
Trgovci engros-cene.

TRGOVSKA BANKA D.D. LJUBLJANA

ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 1

Kapital in rezerve Din. 17,500.000.

Brzjavaj: Trgovska.

Tel: 139, 146, 458.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

PODRUŽNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana
[menjalnica v
Kolodvorski ulici]